

‘Dit is een gouden tijdperk’

In 1990 schreef Rushdie voor zijn zoon Zafar ‘Haroun and the Sea of Stories’. Zijn zoon Milan wilde zijn eigen boek. Dat is er nu: ‘Luka and the Fire of Life’.

Door Hans Bouman

Met *Luka and the Fire of Life*, in het Nederlands vertaald als *Luka en het levensvuur*, heeft Rushdie zojuist zijn tweede ‘jeugdboek’ gepubliceerd. ‘Jeugdboek’ nadrukkelijk tussen aanhalingstekens, want net als *Haroun and the Sea of Stories* uit 1990 betreft het hier een roman die weliswaar voor een kind is geschreven, maar zeker ook aan de volwassen lezer appelleert. Waar Rushdie *Haroun* schreef voor de destijds twaalfjarige Zafar, zoon uit zijn eerste huwelijk, is *Luka* geschreven voor Milan, zoon uit zijn derde huwelijk. Het manuscript was net af vóór Milan deze zomer dertien werd. ‘Milan las *Haroun* toen hij een jaar of negen was en vond toen al dat hij zijn eigen boek moest hebben. Stiekem had ik daar al vage plannen voor, maar toen kon ik er natuurlijk niet meer onderuit. De twee boeken zouden niet bestaan als ik geen kinderen had gehad. Ik ben hen dankbaar want het waren twee van de plezierigste schrijfervaringen die ik heb gekend.’

Beide boeken zijn opgebouwd rond het principe van een vader die door zijn zoon wordt gered. In *Haroun and the Sea of Stories* is Rashid Kghlifa, de grote verhalenverteller, zijn spraakvermogen verloren, en zorgt zijn zoon Haroun er na een grote reeks avonturen voor dat hij dit vermogen herkrijgt. In *Luka and the Fire of Life* wordt Rashid, inmiddels een oudere man, getroffen door een merkwaardige slaapziekte en dreigt hij te overlijden. Ditmaal is het zijn tweede zoon, Luka, die hem helpt. Hij gaat op zoek naar het Levensvuur, een tocht die hem langs vele avonturen voert.

Luka komt voort uit Rushdie’s besef dat hij voor zijn tweede zoon een oude vader is. ‘Ik werd vlak na zijn geboorte vijftig. Als je op die leeftijd een kind krijgt, ga je nadenken over je eigen sterfelijkheid. *Luka* komt voort uit het besef dat ik Milan misschien niet zo lang op zijn levensweg zal begeleiden dan ik zou willen, dan je als vader eigenlijk zou moeten.’

Rushdie zegt kinderen als lezers zeer hoog te hebben zitten. ‘Zij kunnen op een heel hoogwaardige manier lezen. We zitten nu in een soort Gouden Tijdperk voor boeken die zowel door wat oudere kinderen als volwassenen worden gelezen. Denk aan het werk van Philip Pullman, Mark Haddons *The Curious Incident with the Dog at the Night Time* en natuurlijk de Harry Potterboeken. Die werden in Engeland aanvankelijk met twee verschillende omslagen uitgebracht, zodat volwassenen in de trein niet de indruk hoefden te wekken dat ze een kinderboek zaten te lezen. Gebeurt dat met *Luka* ook in Nederland? Grappig, dat wist ik niet eens. Laten we hopen dat dat hetzelfde resultaat oplevert als Harry Potter!’

Luka is gemodelleerd naar een van de oudste literaire vormen: de queeste. En preciezer: de zoektocht naar vuur. ‘Terwijl ik het boek aan het plannen was, realiseerde ik mij hoe ongelooflijk veel variaties bestaan van wat voor onze de mythe van Prometheus is. Van Indiaanse tot Siberische en van Zuid-Amerikaanse tot Indiase culturen, overal vind je verhalen over dat thema. Begrijpelijk, want het kunnen beschikken over vuur was een heel belangrijke stap in de ontwikkeling van de mens. In mijn boek gaat het niet om gewoon vuur, maar een magisch vuur dat leven geeft.’

Rushdie vond de vorm van de klassieke queeste aantrekkelijk omdat dat ook altijd een verhaal is over persoonlijke groei, over volwassen worden. ‘De hoofdpersoon van de queeste groeit uit tot de held die in staat is de obstakels die voor hem liggen te overwinnen. In de graallegenden vindt men de graal pas als men waard is die te vinden. Bij moderne variaties zie je dat terug. Dorothy in *The Wizard of Oz* is in het begin een hulpeloos meisje dat haar hond

Salman Rushdie in Colombia, januari 2009.

Foto AFP

CV SALMAN RUSHDIE

1947
Geboren in Bombay (Mumbai) op 19 juni

1960-1965
Rugby school

1965-1968
Studie geschiedenis aan King’s College, Cambridge

1981
Midnight’s Children (Middernachtskinderen), Booker Prize

1983
Shame (Schaamte)

1987
Geboorte zoon Zafar (uit eerste huwelijk)

1988
The Satanic Verses (De duivelsverzen)

1989
Ayatollah Khomeiny roept fatwa uit

1990
Haroun and the Sea of Stories (Haroen en de zee van verhalen)

1995
The Moor’s Last Sigh (De laatste zucht van de Moor)

1997
Geboorte zoon Milan (uit derde huwelijk)

1999
The Ground Beneath her Feet (De grond onder haar voeten)

2001
Fury (Woede), Boekenweekgeschenk

2005
Shalimar the Clown (Shalimar de clown)

2007
Benoemd tot Knight Bachelor door Koningin Elizabeth

2008
The Enchantress of Florence (De verleiderster van Florence)

niet eens kan beschermen, maar aan het eind heeft ze zich ontwikkeld tot een sterke persoon die de heks kan verslaan. Luka heeft eigenschappen die hij aanvankelijk als zwakheden beschouwt, bijvoorbeeld zijn linkshandigheid. Maar in de loop van zijn zoektocht naar het levensvuur ontdekt hij dat juist die eigenschap hem in staat stelt het mysterie te ontsluiten, als hij hem maar op de juiste wijze gebruikt.’

In *Luka* wordt dat groeiproces benadrukt doordat de zoektocht naar het vuur door Rushdie is opgezet als een soort computerspel, waarbij Luka levens kan verzamelen en weer verliezen, en telkens hogere levels bereikt, die hij moet saven om te voorkomen dat hij, als er iets mis gaat, weer van voren af aan kan beginnen. ‘Veel computerspelletjes zijn opgezet als een soort queestes’, meent Rushdie. ‘Ik twijfel er niet aan dat de bedenkers van deze spelletjes de klasieke queeste hebben bestudeerd.’

Op dit moment werkt Rushdie aan een non-fictieboek: de memoires over zijn ‘ondergrondse’ jaren: de periode dat hij 24 uur per dag werd bewaakt en slechts bij uitvoerige veiligheidsmaatregelen in het openbaar optrad. Aan de situatie kwam pas geleidelijk een eind nadat de Iraanse regering in 1998 had verklaard geen uitvoering te zullen geven aan de fatwa die ayatollah Khomeiny negen jaar eerder had uitgevaardigd.

‘Ik hoop in dat boek een aantal zaken recht te zetten en misverstanden uit de wereld te helpen. Zo is er bijvoorbeeld geschreven dat ik in drie maanden tijd op 56 verschillende adressen zou hebben geslapen en meer van dat soort onzin. In werkelijkheid verbleef ik maan-

denlang op hetzelfde adres.’

Sinds twee jaar geleden een eind kwam aan zijn vierde huwelijk, met het 23 jaar jongere model Padma Lakshmi, woont Rushdie alleen, deels in Londen, deels in New York. Meer dan ooit is hij ervan overtuigd dat de liefde tussen ouder en kind de enige werkelijk duurzame liefde is. Mede om die reden sluit hij niet uit dat hij nog een derde ‘jeugdboek’ zal schrijven. De ‘Rule of Three’ is erg belangrijk vindt hij. ‘Ik heb nu dit gezin gecreëerd, inclusief interactie tussen de twee broers... Het zijn allebei liefdesverhalen, zij het niet van de romantische soort. Ja, misschien moest er nog maar eens een vervolgdeel komen.’

Salman Rushdie: *Luka and the Fire of Life*.

Jonathan Cape, import Van Ditmar; 224 pagina’s; € 18,95.
ISBN 978 0 224 06162 9.

Salman Rushdie: *Luka en het levensvuur*.

Uit het Engels vertaald door Katrina van Santen en Marina Vosmaer.
Contact/De Fontein; 256 pagina’s; € 16,95.
ISBN 978 90 261 2779 3.